

Sygn. akt V ACa 637/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Jadwiga Galas
Sędziowie :	SA Tomasz Pidzik SA Olga Gornowicz-Owczarek (spr.)
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa S. P. i M. P. (1)

przeciwko Bankowi Spółdzielczemu w T.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 14 maja 2014 r., sygn. akt II C 326/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1 i 2 w ten sposób, że:

- ogranicza wykonalność tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 28 lipca 2009r. wystawionego przez Bank Spółdzielczy w T. przeciwko dłużnikom solidarnym M. P. (1) i S. P. do kwoty 224.458,41 złotych z dalszymi odsetkami umownymi, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 10 września 2009r. (sygn. akt I Co 1376/09), do wysokości hipoteki kaucyjnej ustanowionej na kwotę 300.000 (trzysta tysięcy) złotych na nieruchomości położonej w R. (K.) ul. (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Raciborzu prowadzona jest Księga Wieczysta nr (...),

- zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 8.428 (osiem tysięcy czterysta dwadzieścia osiem) złotych tytułem kosztów wynagrodzenia pełnomocnika powodów,

- nakazuje pobrać od pozwanego Banku Spółdzielczego w T. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach) kwotę 10.757 (dziesięć tysięcy siedemset pięćdziesiąt siedem) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

3. nakazuje pobrać od pozwanego Banku Spółdzielczego w T. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach) kwotę 10.757 (dziesięć tysięcy siedemset pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem opłaty od apelacji, od uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni.

Sygn. akt V ACa 637/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 14 maja 2014 r. oddalono powództwo S. P. i M. P. (1) o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, zasądzono od powodów solidarnie na rzecz pozwanego Banku Spółdzielczego w T. kwotę 7.217 zł tytułem kosztów procesu i odstąpiono od obciążania powód kosztami sądowymi.

Apelację od powyższego wyroku złożyli powodowie, którzy wnieśli o jego zmianę poprzez pozbawienie bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 28.07.2009 r. Banku Spółdzielczego w T. wykonalności odnośnie powodów M. P. (1) i S. P. w ten sposób, że właściwy komornik sądowy może prowadzić egzekucję na rzecz pozwanego Banku Spółdzielczego w T. wyłącznie z nieruchomości powodów, do kwoty 300.000 zł, dla której Sąd Rejonowy w Raciborzu prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) oraz zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kosztów procesu za obie instancje. Ewentualnie powodowie domagali się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gliwicach.

Powodowie zarzucili naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 876 k.c. i bezzasadne przyjęcie, że pomimo bezspornego braku pisemnej umowy poręczenia cywilnego pomiędzy powodami a pozwanym, powodowie są poręczycielami cywilnymi, ponieważ podpisali całą, umowę pożyczki nr (...) z dnia 02.03.2007 r., deklarację wekslową do weksla in blanco, który poręczyli jako poręczyciele wekslowi, dokument o dobrowolnym poddaniu się egzekucji podczas, gdy bezsporne było, że powodowie nie byli stroną umowy pożyczki nr (...) z dnia 02.03.2007 r., nie zawierali z pozwanym odrębnej umowy poręczenia cywilnego, poręczenie cywilne powodów nie było wymienione w § 5 umowy pożyczki (...) z dnia 02.03.2007 r. jako jej zabezpieczenie.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powodów odniosła zamierzony skutek, choć z innych powodów niż podniesione w jej zarzutach.

Okoliczności faktyczne sporu nie budziły wątpliwości między stronami, stąd ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę orzekania Sąd Apelacyjny przyjął za własne. Sąd drugiej instancji nie przeprowadzał postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, stąd uzasadnienie wyroku zawiera jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (art. 387 § 2¹ k.p.c.).

W sprawie nie było sporne, że powodowie poręczyli kredyt udzielony przez pozwanego M. P. (2) i B. P.. Poręczenie to miało charakter poręczenia wekslowego i poręczenia rzeczowego, na podstawie którego dokonano wpisu hipoteki kaucyjnej kwocie 300.000 zł na nieruchomości należącej do powodów, położonej w R. przy ul. (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Raciborzu prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Nie ulegało też wątpliwości, iż pozwany bank nie wypełnił weksla i nie przedstawił go powodom jako poręczycielom do zapłaty, stąd też nie dochodzi z tego tytułu należności. Pozwany uznał jednak, że ponad wymienione zabezpieczenia powodowie udzielili poręczenia cywilnego, które ostatecznie miało stać się podstawą wystawienia bankowego tytułu wykonawczego.

W myśl art. 96 i 97 prawa bankowego na podstawie ksiąg banków lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych banki mogą wystawiać bankowe tytuły egzekucyjne. W bankowym tytule egzekucyjnym należy oznaczyć bank, który go wystawił i na rzecz którego egzekucja ma być prowadzona, dłużnika zobowiązanego do zapłaty, wysokość zobowiązań dłużnika wraz z odsetkami i terminami ich płatności, datę wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego, jak również oznaczenie czynności bankowej, z której wynikają dochodzone roszczenia, oraz wzmiankę o wymagalności dochodzonego roszczenia. Bankowy tytuł egzekucyjny należy opatrzyć pieczęcią banku wystawiającego tytuł oraz podpisami osób uprawnionych do działania w imieniu banku. Bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji prowadzonej według przepisów kodeksu postępowania cywilnego po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia.

Zakres czynności bankowych określa art. 5 prawa bankowego. Wśród nich nie mieści się poręczenie cywilne, co prowadzi do wniosku, że przyjmowanie poręczeń cywilnych nie stanowi czynności bankowej. A skoro tak, to poręczyciel nie jest „osobą, która bezpośrednio z bankiem dokonała czynności bankowej”, ani też roszczenie wobec poręczyciela na podstawie umowy poręczenia nie „wynika bezpośrednio z czynności bankowej”. W tej sytuacji, bank dochodzący swej należności od poręczyciela cywilnego nie jest uprawniony do skorzystania ze szczególnego trybu postępowania, jakim jest wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego, któremu, na żądanie wierzyciela, można nadać klauzulę wykonalności, gdyż nie może on się powoływać w BTE na podstawę odpowiedzialności dłużnika wynikającą z poręczenia cywilnego. W takim przypadku wierzyciel – bank może dochodzić swojej wierzytelności jedynie na drodze procesu cywilnego.

Bez względu zatem na to, czy przyjęte w niniejszej sprawie rozumowanie prowadzące do wniosku, iż powodowie, obok poręczenia wekslowego i zabezpieczenia rzeczowego, udzielili poręczenia cywilnego, uznamy za prawidłowe czy wadliwe, w żadnym razie nie mogło być ono podstawą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego, który po zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności stał się tytułem wykonawczym na podstawie którego prowadzona jest egzekucja z całego majątku powodów. Bankowy tytuł wykonawczy mógł zostać oparty wyłącznie na zabezpieczeniu polegającym na ustanowieniu hipoteki umownej kaucyjnej na nieruchomości powodów do kwoty 300.000 zł. Z tego względu żądanie powodów należało uznać za uzasadnione.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu.

W drodze powództwa z art. 840 § 1 k.p.c. można zwalczać treść tytułu egzekucyjnego nie korzystającego z powagi rzeczy osądzonej lub zawisłości sporu, przywołując zdarzenia leżące u podstawy świadczenia wynikającego ze zobowiązania dłużnika objętego tytułem egzekucyjnym lub stojące u podstawy klauzuli wykonalności, nawet gdy te zaszły po powstaniu tytułu a przed nadaniem mu klauzuli wykonalności. Dłużnik banku może wytoczyć przeciwko bankowi powództwo przeciwegzekucyjne, w którym może podnieść wszelkie zarzuty materialnoprawne dotyczące wierzytelności banku, objętej bankowym tytułem egzekucyjnym zaopatrzonym w sądową klauzulę wykonalności. Chodzi tu o zarzuty powstałe przed wystawieniem bankowego tytułu egzekucyjnego, przed wydaniem klauzuli wykonalności i po jej wydaniu. W grę mogą wchodzić np. zarzuty nieistnienia roszczenia banku lub istnienia roszczenia w mniejszej wysokości niż ujęte w tytule, nienastąpienia wymagalności roszczenia. W razie postawienia kredytu w stan wymagalności, przyznano dłużnikowi nawet prawo powoływania się na zdarzenia sprzed powstania tytułu wykonawczego, prawo przeczenia zdarzenia, na którym oparto jego wykonalność.

Jak wynika z powyższych uwag, powodowie mogli kwestionować zakres bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności i skutecznie podnosić, że ich odpowiedzialność ogranicza się do treści hipoteki ustanowionej tytułem zabezpieczenia. W tej sytuacji zaskarżony wyrok należało zmienić i dokonać ograniczenia

wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 28 lipca 2009 r., wystawionego przez Bank Spółdzielczy w T. przeciwko dłużnikom solidarnym M. P. (1) i S. P. do kwoty 224.458,41 zł z dalszymi odsetkami umownymi, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 10 września 2009 r. (sygn. akt I Co 1376/09), do wysokości hipoteki kaucyjnej ustanowionej na kwotę 300.000 zł na nieruchomości położonej w R., dla której w Sądzie Rejonowym w Raciborzu prowadzona jest Księga Wieczysta nr (...). Uwzględnienie powództwa znajdowało oparcie w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 96, art. 97 i art. 5 prawa bankowego.

Zmiana zaskarżonego wyroku nastąpiła w myśl art. 386 § 1 k.p.c.

Zmianie uległy również rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Strona pozwana, jako strona przegrywająca, została obciążona kosztami tego postępowania (art. 98 k.p.c.) Wobec tego zasądzono od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 8.428 zł, na którą złożyły się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa w wysokości 7.217 zł i wydatki pełnomocnika na dojazdy w wysokości 1.211 zł. Opłatę od pozwu w wysokości 10.757 zł, od uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni, nakazano pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych.

Kosztami postępowania apelacyjnego również obciążono pozwanego w myśl art. 98 k.p.c. jako przegrywającego. Zasądzono od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 5.400 zł stanowiącą wynagrodzenie pełnomocnika oraz nakazano pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych opłatę od apelacji w wysokości 10.757 zł, od uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni.